

ភស្តុតាងលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ (Scientific Evidence) (Paul Bergman, J.D. & Sara J Berman J D, the Criminal Law Handbook, 2011, 12th, ទំ. ៤០០ ដល់ ៤០៥)

ពាក្យគន្លឹះ៖ ភស្តុតាង បែបវិទ្យាសាស្ត្រ វិធីសាស្ត្រស៊ើបអង្កេត

១. Scientific Evidence (SE) ជាព័ត៌មាន (be far more neutral and reliable) ដែលទទួលបាន តាមរយៈវិធីសាស្ត្របែបវិទ្យាសាស្ត្រ ធ្វើតេស្តដោយអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ (scientist) ឬអ្នកជំនាញ។ ភស្តុតាងប្រភេទនេះ មានការវិភាគDNA ការប្រៀបធៀបសរសៃសក់ ស្នាមម្រាមដៃ ការកំណត់សំឡេងជាដើម។ ភស្តុតាងនេះប្រភេទខ្លះ ដូចជាស្នាមម្រាមដៃ ត្រូវបានទទួលយកដោយចៅក្រម ដោយគ្មានការដេញដោលច្រើន។ ភាគីដែលស្នើនូវអ្នកជំនាញ ជាអ្នកមានបន្ទុកដាក់ភស្តុតាង ឱ្យចៅក្រមជឿសក្តីកម្មនោះ គួរឱ្យទុកចិត្តបាន។ ការតេស្តលើភាពអាចទុកចិត្តបាននៃភស្តុតាង ធ្វើឡើងក្នុងសវនាការតូច (mini-trial) ដោយចៅក្រម។

២. សក្ខីកម្មរបស់អ្នកជំនាញ (expert testimony) តម្រូវឱ្យមានតេស្តនូវភាពអាចទុកចិត្តបាន តាមគោលការណ៍វិទ្យាសាស្ត្រ ក្រែងគោលការណ៍ដែលត្រូវបានប្រើនោះខុស ឬតេស្តមន្ទីរពិសោធន៍មិនគួរទុកចិត្តបាន។ នេះដោយសារ មានការកាត់សេចក្តីខុសជាច្រើន (wrongful conviction) កើតមានដោយសារសាក្សីផ្តល់អត្តសញ្ញាណជនប្រព្រឹត្តខុស ឬសក្ខីកម្មអ្នកជំនាញ។

៣. វិធីសាស្ត្របែបវិទ្យាសាស្ត្រ ដើម្បីបាន SE ត្រូវទទួលស្គាល់ជាទូទៅ។ DNA ត្រូវបានទទួលជាទូទៅ ដោយសារភាពជាក់លាក់ (មនុស្សម្នាក់ៗមានម៉ូលេគុលខុសគ្នា)។ គេប្រើវិធី RFLP (Restriction Fragment Length Polymorphism) ជាការប្រៀបធៀបDNAរបស់ជនសង្ស័យ ជាមួយនឹងDNA បានមកពីកន្លែងកើតហេតុ។ ការតេស្តរកការភ្លេចកុហករបស់ជនសង្ស័យ (lie detector) តាមរយៈ (polygraph) ការពិនិត្យមើលស្ថានភាពការដកដង្ហើម ដីពចរ ការឆ្លើយតបរបស់ស្បែក (galvanic skin response)។ វាមានការរិះគន់ ដោយសារអ្នកទទួលរងនៃការធ្វើតេស្ត ទទួលរងសំពាធ (stress)។ ហេតុនេះ ជនសង្ស័យអាចព្យាយាមលាក់នូវ stress ដែលអាចធ្វើឱ្យតេស្តមិនមានលទ្ធផលសុក្រឹត។

៤. ពេលខ្លះនគរបាលប្រើ hypnosis (សណ្តំ) ជាវិធីសាស្ត្រស៊ើបអង្កេត។ SE អាចត្រូវបានទទួលបាន តាម NAA (Neutron Activation Analysis) ដើម្បីប្រៀបធៀបភស្តុតាងរូបវន្ត (physical evidence)

ដូចជាដើម្បីរកនូវអត្ថិភាពនៃណាតូទិក (សារធាតុញៀន)។ SE ក៏ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពដើមនៃឯកសារ (authenticity of document) ដូចជាការប្រៀបធៀបអក្សរសរសេរដោយដៃ។ ជាចុងក្រោយ ការវាយតម្លៃពេលវេលាស្លាប់ ដោយអ្នកជំនាញ (forensic pathologists) ឬថាតើជនរងគ្រោះស្លាប់ដោយសារការលង់ទឹក ឬ ស្លាប់រួចទៅហើយមុនគេទម្លាក់ចូលក្នុងទឹក ក៏ជាវិធីសាស្ត្រប្រមូល SE ផងដែរ។